

PROTOKOLL B

REFERERT TIL I ARTIKKEL 7

DEFINISJON AV BEGREPET "OPPRINNELSESPRODUKTER" OG
METODER FOR ADMINISTRATIVT SAMARBEID

PROTOKOLL B

REFERERT TIL I ARTIKKEL 7 DEFINISJON AV BEGREPET "OPPRINNELSESPRODUKTER" OG METODER FOR ADMINISTRATIVT SAMARBEID

INNHOLD

AVDELING I ALMINNELIGE BESTEMMELSER

- Artikkel 1 Definisjoner

AVDELING II DEFINISJON AV BEGREPET "OPPRINNELSESPRODUKTER"

- Artikkel 2 Generelle vilkår
- Artikkel 3 Kumulasjon i en EFTA-stat
- Artikkel 4 Kumulasjon i Serbia
- Artikkel 5 Produkter fremstilt i sin helhet
- Artikkel 6 Produkter tilstrekkelig bearbeidet eller foredlet
- Artikkel 7 Utilstrekkelig bearbeiding eller foredling
- Artikkel 8 Kvalifiserende enhet
- Artikkel 9 Tilbehør, reservedeler og verktøy
- Artikkel 10 Sett
- Artikkel 11 Nøytrale elementer

AVDELING III TERRITORIALE KRAV

- Artikkel 12 Territorialitetsprinsippet
- Artikkel 13 Direkte transport
- Artikkel 14 Utstillinger

AVDELING IV TOLLRESTITUSJON ELLER FRITAK

- Artikkel 15 Forbud mot restitusjon av eller fritak for toll

AVDELING V   OPPRINNELSESBEVIS

- Artikkel 16   Generelle vilkår
- Artikkel 17   Fremgangsmåte for utstedelse av varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED
- Artikkel 18   Varesertifikat EUR.1 or EUR-MED utstedt senere
- Artikkel 19   Utstedelse av duplikat varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED
- Artikkel 20   Utstedelse av varesertifikat EUR.1 or EUR-MED på grunnlag av opprinnelsesbevis utstedt eller utferdiget tidligere
- Artikkel 21   Bokføringsmessig atskillelse
- Artikkel 22   Vilkår for utferdigelse av fakturaerklæring eller fakturaerklæring EUR-Med
- Artikkel 23   Godkjent eksportør
- Artikkel 24   Gyldighet av opprinnelsesbevis
- Artikkel 25   Fremleggelse av opprinnelsesbevis
- Artikkel 26   Innførsel i delsendinger
- Artikkel 27   Fritak for opprinnelsesbevis
- Artikkel 28   Grunnlagsdokumenter
- Artikkel 29   Oppbevaring av opprinnelsesbevis og grunnlagsdokumenter
- Artikkel 30   Uoverensstemmelser og formelle feil
- Artikkel 31   Beløp uttrykt i Euro

AVDELING VI   METODER FOR ADMINISTRATIVT SAMARBEID

- Artikkel 32   Gjensidig bistand
- Artikkel 33   Verifisering av opprinnelsesbevis
- Artikkel 34   Tvisteløsning
- Artikkel 35   Straffebestemmelser
- Artikkel 36   Frisoner

AVDELING VII   SLUTTBESTEMMELSER

- Artikkel 37   Overgangsbestemmelser for varer i transitt eller på lager
- Artikkel 38   Vedlegg

LISTE OVER VEDLEGG

Vedlegg 1	Innledende merknader til listen i Vedlegg 2
Vedlegg 2	Liste over bearbeiding eller foredling som kreves utført på Ikkeopprinnelsesmaterialer for at det fremstilte produkt kan oppnå opprinnelsesstatus
Vedlegg 3a	Varesertifikat EUR.1 og søknad om varesertifikat EUR.1
Vedlegg 3b	Varesertifikat EUR-MED og søknad om varesertifikat EUR-MED
Vedlegg 4a	Fakturaerklæring
Vedlegg 4b	Fakturaerklæring EUR-MED
Vedlegg 5	Liste over land eller territorium som er deltaker i Euro-Med partnerskapet, som følger av Barcelona erklæringen

AVDELING I

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 1

Definisjoner

I denne protokoll forstås med:

- (a) “fremstilling” all slags bearbeidelse eller foredling herunder sammensetting og montering eller spesielle prosesser;
- (b) “materiale” enhver bestanddel, råmateriale, komponent eller del o.l. som er brukt i fremstillingen av produktet;
- (c) “produkt” det produktet som blir fremstilt, selv om det er bestemt for senere bruk i en annen produksjonsprosess;
- (d) “varer” både materialer og produkter;
- (e) “tollverdi” den beregnede verdi fastsatt i samsvar med Avtalen om gjennomføring av artikkel VII i Generalavtalen om tolltariffer og handel - 1994 (WTO-avtalen om tollverdi);
- (f) “pris fra fabrikk” prisen som betales for produktet fritt fabrikk til produsenten i en EFTA stat eller i Serbia i det foretak der den siste bearbeidelse eller foredling er utført, forutsatt at prisen innbefatter verdien av alle anvendte materialer, fratrukket eventuelle interne avgifter som tilbakebetales når det fremstilte produktet eksporteres;
- (g) “verdien av materialer” tollverdien på innførselstidspunktet av anvendte ikke-opprinnelsesmaterialer, eller dersom denne ikke er kjent og ikke kan påvises, den første påviselige pris som er betalt for materialene i en EFTA-stat eller i Serbia;
- (h) “verdien av opprinnelsesmaterialer” verdien av opprinnelsesmaterialer i samsvar med definisjonen i (g) ;
- (i) ”merverdi” prisen fra fabrikk fratrukket tollverdien av hvert av de inkorporerte materialer med opprinnelse i de andre landene og territoriene nevnt i artikkel 3 og 4 som kumulasjonsordningen gjelder for eller, dersom tollverdien ikke er kjent eller ikke kan påvises, den første konstaterte pris som er betalt for produktene i en EFTA-stat eller i Serbia;
- (j) “kapitler” og “posisjoner” kapitler og posisjoner (firesifret kode) anvendt i nomenklaturen som utgjør Det harmoniserte system;

- (k) “klassifisert” klassifiseringen av et produkt eller et materiale under en bestemt posisjon;
- (l) “sending” produkter som enten er sendt samtidig fra en eksportør til en mottaker eller produkter omfattet av ett enkelt transportdokument omfattende forsendelsen fra eksportør til mottaker, eller i mangel av slikt transportdokument, av en enkelt faktura;
- (m) “territorier” inkludert territorialfarvann;
- (n) “EUR” betyr “euro”, enhetsvalutaen til den europeiske monetære union;
- (o) “en EFTA-stat” enhver av de følgende stater: Island, Norge eller Sveits (inkludert Liechtenstein)¹;
- (p) “Avtalepart” Serbia, Island, Norge, Sveits eller Liechtenstein.

AVDELING II

DEFINISJON AV BEGREPET “OPPRINNELSESPRODUKTER”

Artikkel 2

Generelle vilkår

1. Ved anvendelse av denne avtalen, skal følgende produkter anses å ha opprinnelse i en EFTA stat:

- (a) produkter fremstilt i sin helhet i en EFTA-stat i henhold til artikkel 5;
- (b) produkter fremstilt i en EFTA-stat inneholdende materialer som ikke har blitt fremstilt i sin helhet der, forutsatt at slike materialer har vært gjenstand for tilstrekkelig bearbeiding eller foredling i en EFTA-stat i henhold til artikkel 6;
- (c) produkter med opprinnelse i EØS i henhold til Protokoll nr. 4 til EØS-avtalen.

2. Ved anvendelse av denne avtalen, skal følgende produkter anses å ha opprinnelse i Serbia:

---

¹ På grunn av tollunionen mellom Sveits og Liechtenstein, anses produkter med opprinnelse i Liechtenstein for å ha opprinnelse i Sveits.

- (a) produkter fremstilt i sin helhet i Serbia i henhold til artikkel 5;
  - b) produkter fremstilt i Serbia inneholdende materialer som ikke har blitt fremstilt i sin helhet der, forutsatt at slike materialer har vært gjenstand for tilstrekkelig bearbeiding eller foredling i Serbia i henhold til artikkel 6.
3. Bestemmelsene i nr. 1 (c) gjelder kun dersom en frihandelsavtale er trådt i kraft mellom Serbia og Det europeiske fellesskap.

Artikkel 3

Kumulasjon i en EFTA-stat

1. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 2 nr. 1, skal produkter anses å ha opprinnelse i en EFTA-stat hvis slike produkter er fremstilt der ved inkorporering av materialer med opprinnelse i Island, Norge, Sveits (inkludert Liechtenstein)², Tyrkia eller Det europeiske fellesskap, forutsatt at den bearbeiding eller foredling som er foretatt i vedkommende EFTA-stat går utover det som er nevnt i artikkel 7. Det er ikke nødvendig at slike materialer har gjennomgått tilstrekkelig bearbeiding eller foredling.
2. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 2 nr. 1, skal produkter ha opprinnelse i en EFTA-stat hvis slike produkter er fremstilt der ved inkorporering av materialer med opprinnelse i Serbia eller hvilket som helst annet land som deltar i Det europeiske fellesskaps Stabiliserings og Assosieringsprosess³, forutsatt at den bearbeiding eller foredling som er foretatt i en EFTA-stat går utover det som er nevnt i artikkel 7. Det er ikke nødvendig at slike materialer har gjennomgått tilstrekkelig bearbeiding eller foredling.
3. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 2 nr. 1, skal produkter ha opprinnelse i en EFTA-stat hvis slike produkter er fremstilt der ved inkorporering av materialer med opprinnelse på Færøyene eller i ethvert land eller territorium som er deltaker i Euro-Med partnerskapet, som følger av Barcelona erklæringen vedtatt på Euro-Med-konferansen 27 og 28 november 1995⁴, unntatt Tyrkia forutsatt at den bearbeiding eller foredling som er foretatt i en EFTA-stat går utover det som er nevnt i artikkel 7. Det er ikke nødvendig at slike materialer har gjennomgått tilstrekkelig bearbeiding eller foredling.

---

² Fyrstedømmet Liechtenstein utgjør, i henhold til Traktat av 29. mars 1923, en tollunion med Sveits og er avtalepart i EØS-avtalen av 2. mai 1992.

³ Som definert i rapporten til General Affairs Council fra april 1997 og Kommissjoen av 19 mai 1999 om etableringen av Stabiliserings- og Assosieringsprosessen med landene på Vest-Balkan (Albania, Bosnia og Herzegovina, Kroatia, Makedonia, Montenegro, Serbia og de Forente Nasjoners Interims oppdrag i Kosovo).

⁴ En liste over landene som er med i Euro-Med partnerskapet fremgår av vedlegg 5.

4. Når den bearbeiding eller foredling som er foretatt i en EFTA-stat ikke går utover de behandlinger som er nevnt i artikkel 7, skal det fremstilte produkt bare anses å ha opprinnelse i vedkommende EFTA-stat såfremt merverdien tilført der er høyere enn verdien av de benyttede materialer med opprinnelse i ethvert av de andre landene nevnt i nr. 1 til 3. Hvis dette ikke er tilfelle, skal det fremstilte produktet anses å ha opprinnelse i det land som svarer for den høyeste verdien av de opprinnelsesmaterialer som er benyttet ved fremstillingen i vedkommende EFTA-stat.

5. Produkter med opprinnelse i et av landene nevnt i nr. 1 til 3, som ikke har gjennomgått noen bearbeiding eller foredling i en EFTA-stat, beholder sin opprinnelse ved eksport til et av disse landene.

6. Kumulasjon i henhold til denne artikkel, kan bare foretas forutsatt at:

- (a) en preferensiell handelsavtale i henhold til GATT-avtalens artikkel XXIV er i kraft mellom de land som er involvert i oppnåelsen av opprinnelsesstatusen og bestemmelseslandet;
- (b) materialer og produkter har oppnådd opprinnelsesstatus ved bruk av opprinnelsesregler som er identiske med de i denne protokoll; og
- (c) meldinger som viser at de nødvendige vilkår for å kunne kumulere er oppfylt, har blitt publisert i EFTA-statene og i Serbia.

Kumulasjon i henhold til denne artikkel, kan foretas fra den dato vedkommende avtaleparter er blitt enig om og som er publisert i de respektive offisielle kunngjøringer.

EFTA-statene skal gjennom EFTA-sekretariatet, forsyne Serbia med detaljene i de avtalene og de tilhørende opprinnelsesregler som er anvendt med de land nevnt i nr. 1, 2 og 3.

Artikkel 4

Kumulasjon i Serbia

1. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 2 nr. 2, skal produkter anses å ha opprinnelse i Serbia hvis slike produkter er fremstilt der ved inkorporering av materialer med opprinnelse i Island, Norge, Sveits (inkludert Liechtenstein)⁵, Tyrkia eller Det europeiske fellesskap, forutsatt at den bearbeiding eller foredling som er foretatt i Tyrkia går utover det som er nevnt i artikkel 7. Det er ikke nødvendig at slike materialer har gjennomgått tilstrekkelig bearbeiding eller foredling.

---

⁵ Fyrstedømmet Liechtenstein utgjør, i henhold til Traktat av 29. mars 1923, en tollunion med Sveits og er avtalepart i EØS-avtalen av 2. mai 1992.

2. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 2 nr. 2, skal produkter anses å ha opprinnelse i Serbia hvis slike produkter er fremstilt der ved inkorporering av materialer med opprinnelse i Serbia eller hvilket som helst annet land som deltar i Det europeiske felleskaps Stabiliserings og Assosieringsprosess⁶, forutsatt at den bearbeiding eller foredling som er foretatt i Serbia går utover det som er nevnt i artikkel 7. Det er ikke nødvendig at slike materialer har gjennomgått tilstrekkelig bearbeiding eller foredling.

3. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 2 nr. 2, skal produkter ha opprinnelse i Serbia hvis slike produkter er fremstilt der ved inkorporering av materialer med opprinnelse på Færøyene eller i ethvert land eller territorium som er deltaker i Euro-Med partnerskapet, som følger av Barcelona erklæringen vedtatt på Euro-Med-konferansen 27 and 28 november 1995⁷, unntatt Tyrkia forutsatt at den bearbeiding eller foredling som er foretatt i Serbia går utover det som er nevnt i artikkel 7. Det er ikke nødvendig at slike materialer har gjennomgått tilstrekkelig bearbeiding eller foredling.

4. Når den bearbeiding eller foredling som er foretatt i Serbia ikke går utover de behandlinger som er nevnt i artikkel 7, skal det fremstilte produkt bare anses å ha opprinnelse i Serbia såfremt merverdien tilført der er høyere enn verdien av de benyttede materialer med opprinnelse i ethvert av de andre landene nevnt i nr. 1 til 3. Hvis dette ikke er tilfelle, skal det fremstilte produktet anses å ha opprinnelse i det land som svarer for den høyeste verdien av de opprinnelsesmaterialer som er benyttet ved fremstillingen i Serbia.

5. Produkter med opprinnelse i et av landene nevnt i nr. 1 til 3, som ikke har gjennomgått noen bearbeiding eller foredling i Serbia, beholder sin opprinnelse ved eksport til et av disse landene.

6. Kumulasjon i henhold til denne artikkel, kan bare foretas forutsatt at:

- (a) en preferensiell handelsavtale i henhold til GATT-avtalens artikkel XXIV er i kraft mellom de land som er involvert i oppnåelsen av opprinnelsesstatusen og bestemmelseslandet;
- (b) materialer og produkter har oppnådd opprinnelsesstatus ved bruk av opprinnelsesregler som er identiske med de i denne protokoll; og
- (c) meldinger som viser at de nødvendige vilkår for å kunne kumulere er oppfylt, har blitt publisert i EFTA-statene og i Serbia.

Kumulasjon i henhold til denne artikkel, kan foretas fra den dato vedkommende avtaleparter er blitt enig om og som er publisert i de respektive offisielle kunngjøringer.

---

⁶ Som definert i rapporten til General Affairs Council fra april 1997 og Kommisjoen av 19 mai 1999 om etableringen av Stabiliserings- og Assosieringsprosessen med landene på Vest-Balkan (Albania, Bosnia og Herzegovina, Kroatia, Makedonia, Montenegro, Serbia og de Forente Nasjoners Interims oppdrag i Kosovo).

⁷ En liste over land som er deltagere i Euro-Med partnerskapet finnes i Vedlegg 5.

Serbia skal gjennom EFTA-sekretariatet, forsyne EFTA-statene med detaljene i de avtalene og de tilhørende opprinnelsesregler som er anvendt med de land nevnt i nr. 1, 2 og 3.

Artikkel 5

Produkter fremstilt i sin helhet

1. Følgende skal anses som fremstilt i sin helhet i en EFTA-stat eller i Serbia:
  - (a) mineralske produkter utvunnet av deres jord eller havbunn;
  - (b) vegetabiliske produkter høstet der;
  - (c) levende dyr født og alet der;
  - (d) produkter av levende dyr alet der;
  - (e) produkter fra jakt og fiske drever der;
  - (f) produkter fra sjøfiske og andre produkter tatt opp av havet utenfor sjøterritoriet tilavtalepartene av deres fartøyer;
  - (g) produkter fremstilt på deres fabrikkskip, utelukkende av produkter som er nevnt under bokstav (f);
  - (h) brukte varer innsamlet der bare egnet til gjenvinning av råstoffer, inkludert brukte dekk bare egnet til regummiering eller til bruk som avfall;
  - (i) avfall og skrap fra fabrikkvirksomhet som har funnet sted der;
  - (j) produkter utvunnet av havbunnen eller havundergrunnen utenfor deres sjøterritorium, forutsatt at de har enerett til å utnytte denne havbunnen;
  - (k) produkter fremstilt der utelukkende av produkter angitt under bokstav (a) til (j).
2. Betegnelsene ”deres fartøyer” og ”deres fabrikkskip” i nr. 1 bokstavene (f) og (g) gjelder kun fartøyer og fabrikkskip:
  - (a) som er registrert eller anmeldt i en EFTA-stat eller i Serbia;
  - (b) som fører flagg tilhørende en EFTA-stat eller Serbia;
  - (c) som med en andel av minst 50 % eies av statsborgere i en EFTA-stat eller Serbia, eller av et selskap med hovedsete i en av disse stater, hvor administrerende direktør eller direktører, styrets eller representantskapets formann og flertallet av medlemmene i disse organer er statsborgere i en

EFTA-stat eller i Serbia, og videre når det gjelder ansvarlige selskaper eller selskaper med begrenset ansvar, hvorav minst halvparten av kapitalen tilhører disse stater eller offentlige sammenslutninger eller statsborgere i de nevnte stater;

- (d) hvor skipsføreren og skipets offiserer er statsborgere i en EFTA-stat eller i Serbia; og
- (e) hvor minst 75 % av mannskapet er statsborgere i en EFTA-stat eller i Serbia

Artikkel 6

Produkter tilstrekkelig bearbeidet eller foredlet

1. Ved anvendelse av artikkel 2 skal produkter som ikke er fremstilt i sin helhet, anses som tilstrekkelig bearbeidet eller foredlet når vilkårene i listen i vedlegg 2 er oppfylt.

Vilkårene nevnt ovenfor angir, for alle produkter som er dekket av avtalen, den bearbeiding eller foredling som må utføres på ikke-opprinnelsesmaterialer brukt i fremstillingen av disse produktene, og gjelder kun i forhold til slike materialer. Det følger av dette at dersom et produkt som har oppnådd opprinnelsesstatus ved å oppfylle de vilkår som er fastsatt i listen for dette produktet, benyttes i fremstillingen av et annet produkt, skal de vilkår som gjelder for det produkt som det førstnevnte produkt inkorporeres i, ikke anvendes for produktet, og det skal ikke tas hensyn til de ikke-opprinnelsesmaterialer som eventuelt ble anvendt ved fremstillingen av det.

2. Som unntak fra nr. 1 kan ikke-opprinnelsesmaterialer som i henhold til vilkårene fastsatt i listen i vedlegg 2 ikke skulle kunne anvendes til fremstilling av dette produktet, likevel anvendes, forutsatt at:

- (a) deres totale verdi ikke overstiger 10 % av prisen fra fabrikk på produktet; og
- (b) enhver proSENTSATS fastsatt i listen som maksimal verdi av ikke-opprinnelsesmaterialer, ikke overskrides gjennom anvendelsen av dette nr.

Dette nr. gjelder ikke for produkter som hører under kapitlene 50-63 i Det harmoniserte system.

3. Nr. 1 og 2 får anvendelse med de unntak som er fastsatt i artikkel 7.

Artikkel 7

Utilstrekkelig bearbeiding eller foredling

1. Med forbehold for nr. 2 skal følgende behandlinger anses som utilstrekkelig bearbeiding eller foredling til å gi status som opprinnelsesprodukter, uansett om kravene i artikkel 6 er oppfylt:

- a) behandling som har til hensikt å holde produktene i sin opprinnelige tilstand under transport eller lagring;
- b) deling og sammenstilling av kolli;
- c) vasking, rensing; fjerning av støv, oksidering, olje, maling eller andre belegg;
- d) stryking eller pressing av tekstiler;
- e) enkel maling og polering;
- f) avskalling, hel eller delvis bleking, polering og glasering av korn og ris;
- g) farging av sukker eller fremstilling av sukkerbiter;
- h) skrelling, fjerning av steiner og skall av frukt, nøtter og grønnsaker;
- i) skjerping, enkel sliping eller enkel oppskjæring;
- j) sikting, utskilling, sammenstilling, sortering, klassifisering, gradering, tilpassing (innbefattet sammenstilling av varer til sortiment eller sett);
- k) enkel fylling i flasker, bokser, flakonger, sekker, etuier, esker, befestigelse til plater eller planker, og all annen enkel emballering;
- l) anbringelse eller trykking av merker, etiketter, logoer eller andre liknende kjennemerker på produkter eller deres emballasje;
- m) enkel blanding av produkter, også av forskjellige slag;
- n) enkel montering av deler av artikler til en komplett artikkel eller demontering av produkter til deler;
- o) kombinasjon av to eller flere av de behandlinger som er angitt under bokstav a) til n);
- p) slakting av dyr.

2. Alle behandlinger utført i en EFTA-stat eller i Serbia på et gitt produkt skal vurderes samlet ved bestemmelse av hvorvidt den bearbeiding eller foredling som produktet har gjennomgått skal anses som utilstrekkelig i henhold til nr. 1.

Artikkel 8

Kvalifiserende enheter

1. Ved anvendelse av bestemmelsene i denne protokoll skal den kvalifiserende enhet være det bestemte produkt som gir produktet dets karakter ved bestemmelse av klassifisering i henhold til Det harmoniserte system.

Det følger at:

- (a) når et produkt bestående av en gruppe eller samling av artikler er klassifisert iht Det harmoniserte system i én posisjon, utgjør alt den kvalifiserende enhet;
- (b) når en sending består av et antall like produkter som klassifiseres under samme posisjon i Det harmoniserte system, må hvert enkelt produkt vurderes hver for seg ved anvendelse av bestemmelsene i denne protokoll.

2. Når emballasje er inkludert sammen med produktet i klassifiseringsøyemed iht alminnelig fortolkningsregel 5 i Det harmoniserte system, skal den også tas med ved bestemmelse av opprinnelse.

Artikkel 9

Tilbehør, reservedeler og verktøy

Tilbehør, reservedeler og verktøy sendt sammen med en utrustning, en maskin, et apparat eller et kjøretøy, som er standardutstyr og innbefattet i prisen eller som ikke er særskilt fakturert, skal anses som en enhet sammen med den aktuelle utrustning, maskin, apparat eller kjøretøy.

Artikkel 10

Sett

Sett, som definert iht alminnelig fortolkningsregel 3 i Det harmoniserte system, skal anses som opprinnelsesprodukt dersom alle komponenter i settet er opprinnelsesprodukter. Når et sett består av opprinnelsesprodukter og ikke-opprinnelsesprodukter, skal likevel settet i sin helhet anses som opprinnelsesprodukt, forutsatt at verdien av ikke-opprinnelsesproduktene ikke overstiger 15 % av settets pris fra fabrikk.

Artikkel 11

Nøytrale elementer

For å bestemme om et produkt har opprinnelse, er det ikke nødvendig å fastslå opprinnelsen på følgende som eventuelt måtte bli brukt ved fremstillingen av produktet:

- a) energi og drivstoff;
- b) anlegg og utstyr;
- c) maskiner og verktøy;
- d) varer som ikke inngår i og som ikke er forutsatt å inngå i den endelige sammensetning av produktet.

AVDELING III

TERRITORIALE KRAV

Artikkel 12

Territorialitetsprinsippet

1. De vilkår som er fastsatt i avdeling II angående ervervelse av opprinnelsesstatus, må være oppfylt uten avbrudd i en EFTA-stat eller i Serbia, med de unntak som følger av artikkel 2 nr. 1 c, artikkel 3 og 4 og nr. 3 nedenfor.

2. Dersom opprinnelsesvarer som er utført fra en EFTA-stat eller i Serbia til et annet land gjeninnføres, må de, med de unntak som følger av artikkel 3 og 4, anses som ikke-opprinnelsesvarer med mindre det på tilfredsstillende måte overfor tollmyndighetene kan godtgjøres at:

- (a) de gjeninnførte varer er de samme som de eksporterte; og
- (b) de ikke har gjennomgått noen bearbeiding utover det som har vært nødvendig for å bevare dem i god tilstand mens de har vært i det landet eller mens de har vært utført.

3. Ervervelse av opprinnelsesstatus i henhold til de vilkår som er fastsatt i avdeling II, skal ikke påvirkes av bearbeiding eller foredling foretatt utenfor en EFTA-stat eller Serbia på materialer utført fra en EFTA-stat eller Serbia og senere gjeninnført dit, forutsatt at:

- (a) de nevnte materialer er fremstilt i sin helhet i en EFTA-stat eller Serbia eller der har vært gjenstand for bearbeidelse eller foredling utover de behandlinger referert i artikkel 7 forut for deres utførsel; og
- (b) det på tilfredsstillende måte overfor tollmyndighetene kan godtgjøres at:
  - (i) de gjeninnførte varer er et resultat av den bearbeidelse eller foredling som er foretatt på de utførte materialer; og
  - (ii) den totale merverdi som er tilført varen utenfor en EFTA-stat eller Serbia ved anvendelse av denne artikkel, ikke overstiger 10 % av prisen fra fabrikk på det sluttproduktet som det kreves opprinnelsesstatus for.

4. Ved anvendelse av nr. 3 skal vilkårene fastsatt i avdeling II angående ervervelse av opprinnelsesstatus ikke gjelde for bearbeidelse eller foredling utført utenfor en EFTA-stat eller Serbia. Men dersom det benyttes en regel i listen i vedlegg II som fastsetter maksimumsverdien for alle anvendte ikke-opprinnelsesmaterialer for å fastslå opprinnelsesstatus på vedkommende sluttprodukt, skal likevel den totale verdien av ikke-opprinnelsesmaterialer som er anvendt i vedkommende avtalepart og den totale merverdi tilført utenfor en EFTA-stat eller Serbia ved anvendelse av denne artikkel, til sammen ikke overstige den fastsatte prosentsats.

5. Ved anvendelse av nr. 3 og 4 skal med uttrykket "total merverdi" forstås alle akkumulerte kostnader utenfor en EFTA-stat eller Serbia, inkludert verdien av de materialer som er tilført der.

6. Nr. 3 og 4 skal ikke gjelde for produkter som ikke oppfyller vilkårene fastsatt i listen i vedlegg II, eller som bare kan anses som tilstrekkelig bearbeidet eller foredlet som et resultat av den generelle toleranse fastsatt i artikkel 6 nr. 2.

7. Nr. 3 og 4 skal ikke gjelde for produkter fra kapittel 50 til 63 i Det harmoniserte system.

8. Enhver bearbeidning eller foredling dekket av bestemmelsene i denne artikkel som er utført utenfor en EFTA-stat eller Serbia skal gjennomføres ved anvendelse av ordninger for utenlands bearbeidning eller liknende ordninger.

Artikkel 13

Direkte transport

1. Preferansebehandling i henhold til avtalen gjelder bare for produkter, som oppfyller vilkårene i denne protokoll som er transportert direkte mellom avtalepartene eller gjennom territoriene til de andre landene og territoriene nevnt i artikkel 3 og 4 som kumulasjon gjelder for. Produkter som utgjør en enkel sending, kan imidlertid transporteres gjennom andre territorier, eventuelt med omlasting eller midlertidig

lagring på slike territorier, forutsatt at de forblir under tollvesenets kontroll i transitt- eller lagringslandet, og at de ikke gjennomgår annen behandling enn lossing og lasting eller annen behandling med sikte på å bevare dem i god tilstand.

Opprinnelsesprodukter kan transporteres i rør gjennom andre territorier enn en EFTA-stat eller Serbia.

2. Bevis for at vilkårene fastsatt i nr. 1 er oppfylt, skal gis tollmyndighetene i importlandet ved fremleggelse av:

- (a) et enkelt transportdokument som dekker forsendelsen fra den eksporterende avtalepart gjennom transittlandet; eller
- (b) et sertifikat utstedt av tollmyndighetene i transittlandet, som:
  - (i) gir en nøyaktig beskrivelse av produktene;
  - (ii) angir datoene for lossing og lasting av produktene, og når det er aktuelt, navn på fartøyer, eller andre transportmidler som er benyttet; og
  - (iii) bekrefter de forhold produktene har vært oppbevart under i transittlandet; eller
- (c) I mangel av forannevnte, andre fyllestgjørende dokumenter.

Artikkel 14

Utstillinger

1. Opprinnelsesprodukter som er sendt for utstilling i et annet land enn de som er nevnt i artikkel 3 og 4, som kumulasjon gjelder for og som etter utstillingen blir solgt for å bli innført til en EFTA-stat eller Serbia, skal ved innførselen nyte godt av bestemmelsene i avtalen under forutsetning av at det på tilfredsstillende måte overfor tollmyndighetene blir godtgjort at:

- (a) en eksportør har sendt disse produktene fra en EFTA-stat eller Serbia til det land hvor utstillingen er holdt og har utstilt dem der;
- (b) denne eksportøren har solgt eller på annen måte overdratt produktene til en person i en EFTA-stat eller i Serbia;
- (c) produktene er blitt sendt under utstillingen eller umiddelbart etterpå, i samme stand som da de ble sendt til utstillingen; og
- (d) produktene fra det øyeblikk de ble sendt til utstillingen, ikke har vært brukt til andre formål enn demonstrasjon på utstillingen.

2. Et opprinnelsesbevis må utferdiges eller utstedes i samsvar med bestemmelsene i avdeling V og fremlegges for tollmyndighetene i importlandet på vanlig måte. Utstillingens navn og adresse skal være påført opprinnelsesbeviset. Om nødvendig kan det kreves lagt frem ytterligere dokumentasjon om under hvilke vilkår produktene ble stilt ut

3. Nr. 1 skal gjelde for alle handels-, industri-, landbruks- eller håndverksutstillinger samt varemesser eller offentlige utstillinger av liknende art, hvor produktene forblir under tollvesenets kontroll, unntatt slike utstillinger som organiseres til private formål i butikker og forretningslokaler med sikte på salg av utenlandske produkter.

AVDELING IV

TOLLRESTITUSJON ELLER FRITAK

Artikkel 15

Forbud mot restitusjon av eller fritak for toll

1. Ikke-opprinnelsesmaterialer som er brukt i fremstillingen av produkter med opprinnelse i en EFTA-stat, i Serbia eller i et av de andre landene og territoriene nevnt i artikkel 3 og 4, for hvilke et opprinnelsesbevis er utstedt eller utferdiget i samsvar med bestemmelsene i avdeling V, skal ikke i en EFTA-stat eller i Serbia være gjenstand for restitusjon (drawback) av eller fritak for toll av ethvert slag.

2. Forbudet i nr. 1 skal gjelde for enhver ordning for tilbakebetaling, ettergivelse eller midlertidig fritak, helt eller delvis, av toll eller avgifter med tilsvarende virkning, som gjelder i en EFTA-stat eller i Serbia for materialer brukt i fremstillingen, forutsatt at bestemmelsene uttrykkelig eller i praksis gir adgang til slik tilbakebetaling, ettergivelse eller midlertidig fritak når produktene fremstilt av de nevnte materialer blir eksportert, men ikke når de blir beholdt til innenlands bruk der.

3. Eksportøren av produkter omfattet av et opprinnelsesbevis må til enhver tid på tollvesenets forlangende være forberedt på å legge frem alle relevante dokumenter som beviser at ingen tollrestitusjon er mottatt for ikke-opprinnelsesmaterialer brukt i fremstillingen av vedkommende produkter, samt at all toll og alle avgifter med tilsvarende virkning som er pålagt slike materialer.

4. Bestemmelsene i nr. 1 til 3 skal også gjelde for emballasje omhandlet i artikkel 8 nr. 2, tilbehør, reservedeler og verktøy omhandlet i artikkel 9 og produkter i sett omhandlet i artikkel 10 når slike artikler ikke har opprinnelsesstatus.

5. Bestemmelsene i nr. 1 til 4 skal bare gjelde for materialer som er av det slag som avtalen gjelder for. Videre skal disse bestemmelsene ikke være til hinder for anvendelse av et system for eksportrestitusjon for jordbruksprodukter som anvendes ved utførselen i samsvar med bestemmelsene i avtalen.

AVDELING V

OPPRINNELSESBEVIS

Artikkel 16

Generelle vilkår

1. Produkter med opprinnelse i en EFTA-stat og produkter med opprinnelse i Serbia, skal ved innførsel til henholdsvis Serbia og en EFTA-stat, nyte godt av den preferansebehandling som følger av denne avtalen ved fremleggelse av et av de følgende opprinnelsesbevis:

- (a) et varesertifikat EUR.1, hvis mønster fremkommer av vedlegg 3a;
- (b) et varesertifikat EUR-MED, hvis mønster fremkommer av vedlegg 3b; or
- (c) i tilfellene nevnt i artikkel 22 nr. 1, en erklæring, heretter benevnt "fakturaerklæringen" eller "fakturaerklæringen EUR-MED", gitt av eksportøren på en faktura, en følgeseddel eller på ethvert annet handelsdokument som beskriver de aktuelle produktene tilstrekkelig detaljert til å kunne identifisere dem; ordlyden i fakturaerklæringen fremkommer av vedlegg 4 a og b.

2. Som unntak fra nr. 1, skal opprinnelsesprodukter i henhold til denne protokoll, i de tilfeller som er angitt i artikkel 27, ved innførselen nyte godt av den preferansebehandling som følger av denne avtalen uten at det er nødvendig å fremlegge noen av de dokumenter som er nevnt ovenfor.

Artikkel 17

Fremgangsmåte for utstedelse av varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED

1. Et varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED skal utstedes av tollmyndighetene i eksportlandet etter skriftlig søknad fra eksportøren eller dennes bemyndigede representant under eksportørens ansvar.

2. For dette formål, skal eksportøren eller hans bemyndigede representant fylle ut både varesertifikatet EUR.1 eller EUR-MED og søknadsskjemaet, hvis mønster

fremkommer av vedlegg 3 a og b. Disse formularene skal fylles ut på et av avtalepartenes offisielle språk eller på engelsk i samsvar med bestemmelsene i den eksportlandets nasjonale lovgivning. Dersom de fylles ut for hånd, skal dette gjøres med blekk og med ”trykte” bokstaver. Varebeskrivelsen må anføres i rubrikken beregnet for dette formål uten at det etterlates linjer som ikke er fylt ut. Dersom rubrikken ikke fylles helt ut, skal en horisontal strek trekkes umiddelbart under siste linje med varebeskrivelse og det ledige felt krysses over.

3. Den eksportør som søker om utstedelse av et varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED skal til enhver tid være forberedt på å fremlegge, på forlangende av tollmyndighetene i det eksportlandet hvor varesertifikatet EUR.1 eller EUR-MED er utstedt, alle nødvendige dokumenter som beviser vedkommende produkters opprinnelsesstatus samt at de øvrige vilkår i denne protokoll er oppfylt

4. Med forbehold for nr. 5, skal et varesertifikat EUR.1 utstedes av tollmyndighetene i en EFTA-stat eller i Serbia i følgende tilfeller:

- a) dersom vedkommende produkter kan anses som opprinnelsesprodukter i en EFTA-stat eller i Serbia, eller i ett av de andre landene nevnt i artikkel 3 nr. 1 og 4 nr. 1 og som kumulasjon gjelder for, uten bruk av kumulasjon med materialer med opprinnelse i et av landene og territoriene nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 3 og 4 nr. 2 og 3, og oppfyller de øvrige vilkår i denne protokoll; eller
- b) dersom vedkommende produkter kan anses som opprinnelsesprodukter i et av de andre landene og territoriene nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 3 og artikkel 4 nr. 2 og 3 og som kumulasjon gjelder for, uten bruk av kumulasjon med materialer med opprinnelse i et av de andre landene og territoriene nevnt i artikkel 3 og 4, og oppfyller de øvrige vilkår i denne protokoll, forutsatt at et varesertifikat EUR-MED eller en fakturaerklæring EUR-MED er blitt utstedt i opprinnelseslandet;

5. Et varesertifikat EUR-MED skal utstedes av tollmyndighetene i en EFTA-stat eller i Serbia dersom vedkommende produkter kan anses som opprinnelsesprodukter i en EFTA-stat, i Serbia eller i et av de andre landene nevnt i artikkel 3 og 4 som kumulasjon gjelder for, og oppfyller de øvrige vilkår i denne protokoll, og:

- (a) at det ble kumulert med materialer med opprinnelse i et av landene nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 3 og artikkel 4 nr. 2 og 3;
- (b) at produktene kan bli benyttet som materialer i sammenheng med kumulasjon ved bearbeiding av produkter for eksport til et av landene nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 3 og 4 nr. 2 og 3, eller
- (c) produktene kan bli gjenutført fra bestemmelseslandet til et av de andre landene nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 3 og 4 nr. 2 og 3.

6. Et varesertifikat EUR-MED skal inneholde en av de følgende erklæringer på engelsk i rubrikk 7:

- (a) dersom opprinnelsen er oppnådd ved kumulasjon med produkter fra et eller flere av landene nevnt i Artikkel 3 og 4:

“CUMULATION APPLIED WITH ...”(navnet på landet/landene)

- (b) dersom opprinnelsen er oppnådd uten kumulasjon med produkter fra et eller flere av landene nevnt i artikkel 3 og 4:

“NO CUMULATION APPLIED”

7. Tollmyndighetene som utsteder varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED skal ta alle nødvendige skritt for å fastslå varenes opprinnelsesstatus og oppfyllelsen av de øvrige vilkår i denne protokoll. For dette formål, skal de ha rett til å forlange alle bevismaterialer og til å utøve enhver kontroll av eksportørens regnskaper eller enhver annen kontroll som anses nødvendig. De skal også påse at formularene nevnt i nr. 2 er behørig utfylt. De skal særlig påse at rubrikken for beskrivelse av vareslag er utfylt slik at enhver mulighet for ulovlige tilføyelser er utelukket.

8. Datoen for utstedelse av varesertifikatet EUR.1 eller EUR-MED skal angis i sertifikatets rubrikk 11.

9. Et varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED skal utstedes av tollmyndighetene og stilles til eksportørens rådighet så snart den faktiske utførsel har funnet sted eller er sikret.

Artikkel 18

Varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED utstedt senere

1. Som unntak fra artikkel 17 nr. 9, kan et varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED unntaksvis utstedes etter utførsel av de produktene det refererer seg til, dersom:

- (a) det ikke ble utstedt på utførselstidspunktet på grunn av feil, utilsiktede forsømmelser eller på grunn av spesielle forhold; eller
- (b) det på tilfredsstillende måte overfor tollmyndighetene kan godtgjøres at et varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED ble utstedt, men at det ikke ble godtatt ved innførselen på grunn av tekniske årsaker.

2. Som unntak fra artikkel 17 nr. 9, kan et varesertifikat EUR-MED utstedes etter utførsel av de produktene det refererer seg til, og som det på utførselstidspunktet ble utstedt et varesertifikat EUR.1 for, forutsatt det på en for tollmyndighetene tilfredsstillende måte kan godtgjøres at vilkårene i artikkel 17 nr. 5 er oppfylt.

3. Ved anvendelse av nr. 1 og 2, skal eksportøren i søknadsskjemaet angi sted og dato for utførselen av de produktene som varesertifikatet EUR.1 eller EUR-MED refererer seg til, og oppgi årsakene til søknaden.

4. Tollmyndighetene kan bare utstede et varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED med tilbakevirkende kraft etter å ha kontrollert at de opplysninger som er gitt i eksportørens søknad stemmer overens med de tilsvarende opplysninger i eksportdokumentene.

5. Varesertifikater EUR.1 eller EUR-MED som er utstedt med tilbakevirkende kraft i henhold til nr. 1, skal gis påtegning med følgende uttrykk på engelsk:

“ISSUED RETROSPECTIVELY”

Varesertifikater EUR.1 eller EUR-MED som er utstedt med tilbakevirkende kraft i henhold til nr. 2, skal gis påtegning med følgende uttrykk på engelsk:

“ISSUED RETROSPECTIVELY (Original EUR.1 no....[*date and place of issue*])”

6. Den påtegning som er nevnt i nr. 5, skal påføres i rubrikk 7 i varesertifikatet EUR.1 eller EUR-MED.

Artikkel 19

Utstedelse av duplikat varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED

1. I tilfelle av tyveri, tap eller ødeleggelse av et varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED, kan eksportøren søke tollmyndighetene eller den kompetente offentlige myndighet som utstedte det, om å få et duplikat utferdiget på grunnlag av de eksportdokumenter som er i deres besittelse.

2. Et duplikat som utstedes på denne måten skal gis påtegning med følgende ord på engelsk:

“DUPLICATE”

3. Den påtegning som er nevnt i nr. 2 skal påføres i rubrikk 7 i duplikat varesertifikatet EUR.1 eller EUR-MED.

4. Duplikatet, som skal påføres datoen for utstedelse av det originale varesertifikatet EUR.1 eller EUR-MED, skal ha gyldighet fra samme dato.

Artikkel 20

Utstedelse av varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED på grunnlag av opprinnelsesbevis utstedt eller utferdiget tidligere

Når opprinnelsesprodukter er oppbevart under tollmyndighetenes kontroll i en EFTA-stat eller i Serbia, skal det være mulig å erstatte det originale opprinnelsesbeviset med ett eller flere varesertifikater EUR.1 eller EUR-MED for det formål at alle eller noen av disse produktene skal sendes til en annen avtalepart eller til et annet sted i en EFTA-stat eller i Serbia. Slike erstatningsvaresertifikat(er) EUR.1 eller EUR-MED skal utstedes av det tollsted hvor produktene beror under tollvesenets kontroll.

Artikkel 21

Bokføringsmessig atskillelse

1. Når det medfører store kostnader eller praktiske ulemper ved å lagre identiske opprinnelses- og ikke- opprinnelsesmaterialer som kan benyttes om hverandre fysisk atskilt, kan tollmyndighetene, etter skriftlig søknad fra de berørte, gi tillatelse til at systemet kalt "bokføringsmessig atskillelse" kan benyttes for å håndtere slik lagring.
2. Dette systemet må sikre at mengden av tilvirkede opprinnelsesprodukter, i en spesifisert referanseperiode, er den samme som ville blitt tilvirket dersom lagrene hadde vært fysisk atskilt.
3. Tollmyndighetene kan gi slik tillatelse på grunnlag av de vilkår som anses nødvendige.
4. Dette systemet fastsettes og anvendes på grunnlag av de generelle regnskapsprinsipper som gjelder i det land hvor produktet ble fremstilt.
5. Den som nyter godt av denne forenklingen kan utstede eller søke om utstedelse av opprinnelsesbevis for den mengden av produkter som kan anses å ha opprinnelsesstatus. På anmodning fra tollmyndighetene, skal innehaveren legge frem en erklæring som viser hvordan mengdene har blitt fastsatt.
6. Tollmyndighetene skal overvåke bruken av tillatelsen, og kan til enhver tid trekke den tilbake dersom innehaveren på en eller annen måte misbruker tillatelsen eller ikke kan oppfylle de øvrige vilkårene fastsatt i denne protokoll.

Artikkel 22

Vilkår for utferdigelse av fakturaerklæring eller fakturaerklæring EUR-MED

1. En fakturaerklæring eller fakturaerklæring EUR-MED som nevnt i artikkel 16 nr. 1 bokstav c) kan utferdiges:
  - (a) av en godkjent eksportør i henhold til artikkel 23; eller
  - (b) av enhver eksportør for sendinger bestående av en eller flere kolli inneholdende opprinnelsesprodukter hvis totale verdi ikke overstiger EUR 6.000.
2. Med forbehold for nr. 3 skal en fakturaerklæring utferdiges i følgende tilfeller:
  - (a) dersom vedkommende produkter kan anses som opprinnelsesprodukter i en EFTA-stat eller i Serbia eller i et av de andre landene nevnt i artikkel 3 nr. 1 og 4 nr. 1, som kumulasjon gjelder for, uten bruk av kumulasjon med materialer med opprinnelse i et av landene og territoriene nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 4 nr. 3, og oppfyller de øvrige vilkår i denne protokoll;
  - (b) dersom vedkommende produkter kan anses som opprinnelsesprodukter i et av de andre landene og territoriene nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 3, og artikkel 4, nr. 2 og 3 som kumulasjon gjelder for, uten bruk av kumulasjon med materialer med opprinnelse i et av de andre landene og territoriene nevnt i artikkel 3 og 4, og oppfyller de øvrige vilkår i denne protokoll, forutsatt at et varesertifikat EUR-MED eller en fakturaerklæring EUR-MED er blitt utstedt i opprinnelseslandet.
3. En fakturaerklæring EUR-MED skal utferdiges dersom vedkommende produkter kan anses som opprinnelsesprodukter i en EFTA-stat, i Tyrkia eller i et av de andre landene eller territoriene nevnt i artikkel 3 og 4 som kumulasjon gjelder for, og oppfyller de øvrige vilkår i denne protokoll, og:
  - (a) at det ble kumulert med materialer med opprinnelse i et av landene og territoriene nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 3 og artikkel 4 nr. 2 og 3, eller
  - (b) at produktene kan bli benyttet som materialer i sammenheng med kumulasjon ved bearbeiding av produkter for eksport til et av landene og territoriene nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 3 og artikkel 4 nr. 2 og 3, eller
  - (c) produktene kan bli gjenutført fra bestemmelseslandet til et av de andre landene og territoriene nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 3 og artikkel 4 nr. 2 og 3.

4. En fakturaerklæring EUR-MED skal inneholde en av de følgende erklæringer på engelsk:

- (a) dersom opprinnelsen er oppnådd ved kumulasjon med produkter fra et eller flere av landene og territoriene nevnt i Artikkel 3 og 4:

“CUMULATION APPLIED WITH ...” (*name of the country/countries*)

- (b) dersom opprinnelsen er oppnådd uten kumulasjon med produkter fra et eller flere av landene og territoriene nevnt i Artikkel 3 og 4:

“NO CUMULATION APPLIED”

5. En eksportør som utferdiger en fakturaerklæring eller en fakturaerklæring EUR-MED, må til enhver tid være forberedt på å fremlegge, på forlangende av tollmyndighetene i eksportlandet, alle aktuelle dokumenter som beviser de berørte produkters opprinnelsesstatus samt at de øvrige vilkår i denne protokoll er oppfylt.

6. En fakturaerklæring eller en fakturaerklæring EUR-MED skal utferdiges av eksportøren ved å skrive, stemple eller trykke erklæringen, hvis ordlyd fremkommer av vedlegg 4 a og b, på fakturaen, følgeseddelen eller annet handelsdokument ved bruk av en av de språkversjonene som er fastsatt i denne protokoll og i samsvar med bestemmelsene i den eksportlandets nasjonale lovgivning. Dersom erklæringen er håndskrevet, skal den være skrevet med blekk (eventuelt kulepenn) og med ”trykte” bokstaver.

7. Fakturaerklæringer eller fakturaerklæringer EUR-MED skal ha original underskrift påført av eksportøren for hånd. Imidlertid, en godkjent eksportør i henhold til artikkel 23 kan fritas fra kravet om å undertegne slike erklæringer, forutsatt at han gir tollmyndighetene i eksportlandet en skriftlig garanti for at han påtar seg det fulle ansvar for enhver fakturaerklæring som identifiserer ham som om den var underskrevet av ham for hånd.

8. En fakturaerklæring eller en fakturaerklæring EUR-MED kan utferdiges av eksportøren i forbindelse med utførselen av de produkter den refererer seg til, eller etter utførselen under forutsetning av at den blir fremlagt for importlandet senest to år etter importtidspunktet for varene som det refererer til.

Artikkel 23

Godkjent eksportør

1. Tollmyndighetene i eksportlandet kan autorisere enhver eksportør, heretter benevnt ”godkjent eksportør”, som hyppig foretar eksporter av produkter i medhold av denne avtalen, til å kunne utferdige fakturaerklæringer eller fakturaerklæringer EUR-MED uansett verdien av de berørte produktene. En eksportør som anmoder om en slik autorisasjon, skal på tilfredsstillende måte overfor tollmyndighetene kunne tilby alle

nødvendige garantier for å bekrefte produktenes opprinnelsesstatus og likeledes oppfyllelsen av de øvrige vilkår i denne protokoll.

2. Tollmyndighetene kan innvilge status som godkjent eksportør på de vilkår de anser nødvendig.
3. Tollmyndighetene skal gi den godkjente eksportøren et autorisasjonsnummer som skal fremkomme i fakturaerklæringen eller fakturaerklæring EUR-MED.
4. Tollmyndighetene skal overvåke den godkjente eksportørens bruk av autorisasjonen.
5. Tollmyndighetene kan når som helst trekke autorisasjonen tilbake. Dette skal gjøres når den godkjente eksportøren ikke lenger tilbyr de garantier som er nevnt i nr. 1, ikke lenger oppfyller vilkårene nevnt i nr. 2 eller på annen måte gjør feilaktig bruk av autorisasjonen.

Artikkel 24

Gyldighet av opprinnelsesbevis

1. Et opprinnelsesbevis skal være gyldig i 4 måneder regnet fra utstedelsesdatoen i eksportlandet, og skal innenfor nevnte periode fremlegges for tollmyndighetene i importlandet.
2. Opprinnelsesbevis som er fremlagt for tollmyndighetene i importlandet etter sluttdatoen for gyldighetstiden angitt i nr. 1, kan godkjennes for innrømmelse av preferansebehandling i tilfeller der dokumentene ikke ble fremlagt i rett tid på grunn av ekstraordinære omstendigheter.
3. I andre tilfeller av for sen fremleggelse, kan tollmyndighetene i importlandet godkjenne opprinnelsesbevisene dersom produktene har blitt fremlagt før nevnte sluttdato.

Artikkel 25

Submission of Proofs of Origin

Proofs of origin shall be submitted to the customs authorities of the importing Party in accordance with the procedures applicable in that Party. The said authorities may require a translation of a proof of origin and may also require the import declaration to be accompanied by a statement from the importer to the effect that the products meet the conditions required for the implementation of the Agreement.

Artikkel 26

Innførsel i delsendinger

Når demonterte eller usammensatte produkter som nevnt i alminnelig fortolkningsregel 2 bokstav a) i Det harmoniserte system og som hører under avsnitt XVI og XVII eller posisjon 73.08 og 94.06 i Det harmoniserte system, etter anmodning av importøren og på vilkår fastsatt av tollmyndighetene i den importerende avtalepart, innføres i delsendinger, skal et enkelt opprinnelsesbevis for slike produkter fremlegges for tollmyndighetene ved innførselen av den første delsendingen.

Artikkel 27

Fritak for opprinnelsesbevis

1. Produkter sendt som småsendinger fra privatperson til privatperson eller som medbringes av reisende som personlig bagasje, skal anses som opprinnelsesprodukter uten at det kreves fremlagt opprinnelsesbevis, forutsatt at importen av slike produkter ikke har handelsmessig karakter og at de har blitt erklært å oppfylle vilkårene i denne protokoll og det ikke er tvil om riktigheten av en slik erklæring. I tilfeller hvor produktene er sendt pr. post, kan denne erklæringen gis på tolldeklarasjon CN22/CN23 eller på et ark papir vedheftet dette dokumentet.

2. Importen anses ikke å ha handelsmessig karakter når varene bare blir tilfeldig importert og utelukkende er til personlig bruk for mottakerene eller de reisende eller deres familier og det tydelig fremgår av varenes art og mengde at de ikke er bestemt for handelsformål.

3. For småsendinger skal den samlede verdi av disse produktene ikke overstige EUR 500 og for produkter som utgjør del av reisendes personlige bagasje skal den samlede verdi av disse produktene ikke overstige EUR 1,200.

Artikkel 28

Grunnlagsdokumenter

Dokumenter nevnt i artikkel 17 nr. 3 og 22 nr. 5 brukt som bevis for at produkter omfattet av et varesertifikat EUR.1, et varesertifikat EUR-MED, en fakturaerklæring eller en fakturaerklæring EUR-MED kan anses som opprinnelsesprodukter i en EFTA-stat, i Serbia eller i et av de landene og territoriene nevnt i Artikkel 3 og 4 og oppfyller de øvrige vilkår i denne protokoll, kan bl.a. bestå av følgende:

- (a) konkrete bevis om de prosesser som er utført av eksportøren eller leverandøren for å fremstille de aktuelle varer, som fremkommer for eksempel av hans regnskaper eller intern bokføring;

- (b) dokumenter som beviser opprinnelsesstatus på anvendte materialer, utstedt eller utferdiget i en EFTA-stat eller i Serbia hvor disse dokumenter er anvendt i samsvar med nasjonal lovgivning;
- (c) dokumenter som beviser bearbeiding eller foredling av materialer i en EFTA-stat eller i Serbia, utstedt eller utferdiget i en EFTA-stat eller i Serbia hvor disse dokumentene er anvendt i samsvar med nasjonal lovgivning;
- (d) varesertifikater EUR.1, varesertifikater EUR-MED, fakturaerklæringer og fakturaerklæringer EUR-MED som beviser opprinnelsesstatus på anvendte materialer, utstedt eller utferdiget i en EFTA-stat eller i Serbia i samsvar med denne protokoll, eller i et av de andre landene og territoriene nevnt i Artikkel 3 og 4, i samsvar med opprinnelsesregler som er identiske med reglene i denne protokoll;
- (e) aktuelle bevis på bearbeiding eller foredling utført utenfor en EFTA-stat, i Serbia eller de andre landene og territoriene nevnt i Artikkel 3 og 4 ved anvendelse av Artikkel 12, som beviser at vilkårene i denne artikkelen er oppfylt.

Artikkel 29

Oppbevaring av opprinnelsesbevis og grunnlagsdokumenter

1. Den eksportør som søker om utstedelse av et varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED skal oppbevare i minst 3 år dokumenter nevnt i artikkel 17 nr. 3.
2. Den eksportør som utferdiger en fakturaerklæring eller fakturaerklæring EUR-MED skal oppbevare i minst 3 år en kopi av den aktuelle fakturaerklæringen såvel som dokumentene nevnt i artikkel 22 nr. 5.
3. Tollmyndighetene i eksportlandet som utsteder et varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED skal oppbevare i minst 3 år søknadsskjemaet nevnt i artikkel 17 nr. 2.
4. Tollmyndighetene i importlandet skal oppbevare i minst 3 år de varesertifikater EUR.1, varesertifikater EUR-MED, fakturaerklæringer og fakturaerklæringer EUR-MED som har blitt fremlagt for dem.

Artikkel 30

Uoverensstemmelser og formelle feil

1. Oppdagelsen av mindre uoverensstemmelser mellom opplysninger gitt i opprinnelsesbeviset og opplysninger gitt i de dokumenter som er fremlagt for tollvesenet med sikte på tollbehandling av produkter ved innførsel, skal ikke i seg selv

medføre at opprinnelsesbeviset blir kjent ugyldig, såfremt det blir behørig godtgjort at dette dokumentet stemmer overens med de fremlagte produkter.

2. Åpenbare formelle feil slik som skrivefeil på et opprinnelsesbevis bør ikke medføre at dokumentet blir avvist, med mindre disse feilene er egnet til å skape tvil om riktigheten av de opplysninger som er gitt i dokumentet.

Artikkel 31

Beløp uttrykt i euro

1. For anvendelse av bestemmelsene i artikkel 22 nr. 1 (b) og artikkel 27 nr. 3 i tilfeller hvor produktene er fakturert i en annen valuta enn euro, beløp i nasjonale valutaene til en EFTA-stat eller Tyrkia og for landene og territoriene nevnt i Artikkel 3 og 4, som svarer til beløpene uttrykt i euro fastsettes hvert år av vedkommende land og territorier.

2. En forsendelse skal behandles i henhold til bestemmelsene i artikkel 22 nr. 1 (b) eller artikkel 27 nr. 3 når beløpene i faktureringsvalutaen er i samsvar med de beløp som er fastsatt av det berørte land.

3. De beløp som skal benyttes i en gitt nasjonal valuta, skal i den nasjonale valuta svare til beløpene uttrykt i euro på den første arbeidsdag i oktober og skal gjelde fra 1. januar det påfølgende år. Avtalepartene skal underrettes om de gjeldende beløp.

4. Et land kan avrunde opp eller ned det beløpet som er resultatet av omregningen av et beløp uttrykt i euro til landets nasjonale valuta. Det avrundede beløp kan ikke variere med mer enn 5 prosent i forhold til det beløp som følger av omregningen.

Et land kan, ved den årlige justeringen vist til i nr. 3, unnlate å endre beløp angitt i dets nasjonale valuta, som tilsvarer et beløp uttrykt i euro, dersom omregningen av beløpet, før en eventuell avrunding, resulterer i en økning på mindre enn 15 prosent i den nasjonale valuta. Beløp i den nasjonale valuta kan beholdes uendret dersom omregningen ville føre til en reduksjon i de beløpene som anvendes.

5. Beløpene uttrykt i euro skal gjennomgås på nytt av Den blandede komité på anmodning fra en avtalepart. Under denne gjennomgangen skal Den blandede komité vurdere om det er ønskelig å opprettholde effekten av de angjeldende verdigrensene i reell forstand. For dette formål kan den bestemme å endre beløpene uttrykt i euro.

AVDELING VI

METODER FOR ADMINISTRATIVT SAMARBEID

Artikkel 32

Gjensidig bistand

1. Tollmyndighetene i en EFTA-stat og i Serbia skal forsyne hverandre med prøver av avtrykk av de stempler som deres tollkontorer benytter ved utstedelse av varesertifikater EUR.1 og EUR-MED, og med adressene til tollmyndighetene som er ansvarlige for kontroll av disse varesertifikater, fakturaerklæringer og fakturaerklæringer EUR-MED.
2. For å sikre en korrekt anvendelse av denne protokoll, skal EFTA-statene og Serbia bistå hverandre, gjennom deres respektive tolladministrasjoner, med å kontrollere (verifisere) ektheten til varesertifikater EUR.1, varesertifikater EUR-MED, fakturaerklæringer og fakturaerklæringer EUR-MED samt riktigheten av de opplysninger som er gitt i disse dokumentene.

Artikkel 33

Verifisering av opprinnelsesbevis

1. Etterskuddsvise verifiseringer av opprinnelsesbevis skal utføres når som helst dersom tollmyndighetene i den importerende avtalepart ønsker å kontrollere slike dokumenters ekthet, de omhandlede produkters opprinnelsesstatus eller hvorvidt de øvrige vilkår i denne protokoll er oppfylt.
2. Ved anvendelse av bestemmelsene i nr. 1 skal tollmyndighetene i den importerende avtalepart returnere varesertifikatet EUR.1 eller EUR-MED og fakturaen, dersom denne har blitt fremlagt, fakturaerklæringen eller fakturaerklæringen EUR-MED, eller en kopi av disse dokumentene, til tollmyndighetene i eksportlandet, med opplysninger om årsakene til forespørselen. Alle opplysninger og dokumenter som er skaffet til veie og som tyder på at opplysningene gitt i opprinnelsesbeviset er uriktige, skal formidles til støtte for anmodningen om verifisering.
3. Verifiseringen skal utføres av tollmyndighetene i eksportlandet. For dette formål skal de ha rett til å kreve ethvert bevis og til å utføre enhver undersøkelse av eksportørens regnskaper eller enhver annen kontroll som de anser hensiktsmessig.
4. Dersom tollmyndighetene i importlandet beslutter å utsette innrømmelse av preferansebehandling for de produkter som er dekket av det berørte opprinnelsesbevis i påvente av resultatene fra verifiseringen, skal de tilby å stille varene til fri rådighet for importøren avhengig av de forholdsregler som anses nødvendig.
5. De tollmyndigheter som anmoder om en verifisering skal meddeles resultatene av undersøkelsen så snart som mulig. Disse resultatene skal klart indikere hvorvidt

dokumentene er ekte og om de berørte produkter kan anses som produkter med opprinnelse i en EFTA-stat, i Serbia eller et av de øvrige land og territorier nevnt i Artikkel 3 og 4 og oppfyller de øvrige vilkår i denne protokoll.

6. I tilfeller der et svar ikke er mottatt innen 10 måneder etter datoen for tidspunktet for en anmodning om verifisering eller dersom svaret ikke inneholder tilstrekkelig informasjon til å kunne fastslå dokumentets ekthet eller produktenes egentlige opprinnelse, skal de anmodende tollmyndigheter, unntatt når det er spesielle omstendigheter, ha rett til å nekte berettigelse til preferanse.

Artikkel 34

Tvisteløsning

1. Tvister som oppstår i forbindelse med verifiseringsprosedyrene i artikkel 33, som ikke kan avgjøres av de tollmyndigheter som anmoder om en verifisering og de tollmyndigheter som er ansvarlige for å utføre denne verifiseringen, eller som reiser et spørsmål med hensyn til fortolkningen av denne protokoll, skal fremlegges for Den blandede komité.

2. Tvister mellom importøren og tollmyndighetene i den importerende avtalepart skal styres av lovgivningen i denne avtalepart.

Artikkel 35

Straffebestemmelser

Det skal anvendes straffetiltak mot enhver person som utferdiger eller medvirker til utferdigelse av et dokument som inneholder uriktige opplysninger i den hensikt å oppnå preferansebehandling.

Artikkel 36

Frisoner

1. EFTA-statene og Serbia skal ta alle nødvendige skritt for å sikre at produkter handlet med under dekke av et opprinnelsesbevis og som under transporten legges inn i en frisone beliggende i deres territorium, ikke blir erstattet av andre varer og at de ikke gjennomgår andre operasjoner enn normalt for å hindre dem i å bli forringet.

2. Som unntak fra bestemmelsene i nr. 1, når produkter med opprinnelse i en EFTA-stat eller i Serbia innføres til en frisone under dekke av et opprinnelsesbevis og gjennomgår behandling eller foredling, skal de berørte myndigheter på eksportørens anmodning utstede et nytt varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED, dersom den gjennomførte behandling eller foredling er i samsvar med bestemmelsene i denne protokoll.

AVDELING VII

SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 37

Varer i transitt eller på lager

Bestemmelsene i denne avtalen kan anvendes overfor varer som oppfyller bestemmelsene i denne protokoll og som på datoen for ikrafttredelse av denne Avtale enten befinner seg i transitt eller er i en EFTA-stat eller i Serbia, for midlertidig lagring på et tollager eller i en frison, såfremt det innen fire måneder fra nevnte dato fremlegges for tollmyndighetene i importlandet et varesertifikat EUR.1 eller EUR-MED utstedt i etterhånd av tollmyndighetene i eksportlandet sammen med de dokumenter viser at varene har blitt transportert direkte i henhold til bestemmelsene i Artikkel 13.

Artikkel 38

Vedlegg

Vedleggene til denne protokoll skal utgjøre en integrert del av den.
